

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob **torških, četrtkih**
in **sobotah**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri. Večer. — Obično izdanje stane:
za eno mesec . . . 2.80, izven Avstrije 3.40
za tri mesece . . . 8.40 „ „ „ „ „ „ „ „
za pol leta . . . 16.80 „ „ „ „ „ „ „ „
za eno leto . . . 33.60 „ „ „ „ „ „ „ „
Na naročbo brez priloge naročnine se
ne jemlje oziroma.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 2. nč.,
v Gorici po 3. nč. Sobotno večerno
izdanje v Trstu 2. nč., v Gorici 3. nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petitu; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega razpisnih vrstic.
Poslana osmrtnice in javne zahvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker ne frankovana se ne
sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
jeva upravništvo ulica Caserma 13.
Odprte reklamacije so proste poštnine.

„V edinosti je moč!“

Trst — Celje.

Predevernejši „L'Indipendente“ se bavi
z naredbo namestništva, zadevajočo Legino
šole v sv. Križu. Namestništvo je naložilo
namreč, sklicujoč se na obstoječe zakone,
mestnemu magistratu kot okrajni šolski ob-
lasti, da mora odpraviti iz Legine šole one
učence slovenske narodnosti, ki so prestopili
tja iz slov. osnovne šole in ki ne umejo ita-
lijanskega. Da ta naredba ni po volji našemu
„Indipendenteju“, to je seveda umevno samo
ob sebi. To nas tudi ne briga ni malo, kajti
tako nisko se nismo pili, da bi svoje zahteve
in svoje delovanje urejali po želji svojih
— nasprotnikov.

Povod, da se danes bavimo s izjavami
„Indipendentejevimi“ o šolskem vprašanju
svetokriškega, je drugi — ta namreč: da re-
deni list zanikuje, da bi bila omenjena na-
mestništvna naredba utemeljena v šolskih in
državnih temeljnih zakonih. Sklicuje se nam-
reč na §. 18 državnih temeljnih zakonov, ki
določuje, da je „vsakomur državljanu na prosto
voljo izobraževati se tako, kakor mu je
njemu samemu ljubo in prav.“

Namestništvo se sklicuje torej na za-
kone, „L'Indipendente“ tudi. Kdo ima prav?
Mi se nečemo baviti danes s tem vprašanjem,
saj bode itak v bližnji instanci razsoditi o tem
prepiru med namestništvom in našimi ita-
lijanskimi nasprotniki.

Nas zanimiva za sedaj temveč okolnost,
da je „L'Indipendente“ kar den noč postal
obojevalatelj naših avstrijskih temeljnih za-
konov. To je sicer redka prikazen, da se to
razpito glasilo naših radikalov sklicuje
na avstrijske zakone. Krivdniki so to, ki se
spominjajo postav le tedaj, kadar tako za-
hteva njih strankarska korist in korist ita-
lijanstva sploh; ki se spominjajo postav le
v ta namen, da bi ško prikrivali svoje kri-
vice, da bi pod nje okriljem zagovarjali na-
silno italijanizacijo.

Gospoda se sklicujejo na temeljne za-
kone, a sami kršijo iste postav dan na dan
in ob vsaki priliki. Gospoda se sklicujejo na
določbe zakona, glasom katere je vsakomur
državljanu svobodno izobraževati se po svoji
volji; pozabljajo pri tem na drugo določilo
istega zakona, da ni smeti nikogar
siliti do učenja drugih jezikov.

In sedaj vas povabljamo, o gospoda, da
položite svojo drsno roko na svoja grešna
prota, in da nam odgovorite jasno in brez
ovinkov: ali ne uporabljate vi sami vsa mo-
goča sredstva terorizma, svijače podkupo-
vanja in nevednosti ljudstva v ta namen, da
naše okoličane do učenja italijanskega
jezika? Ali nam ne osnovljate italijanskih šol
po naših slovenskih vaseh? Ali se ne pre-
grešate s tem proti duhu naših temeljnih za-
konov? Čujte! Vi, ki kršite zakone dan na

dan, vi, ki teptate z nogami določila §. XIX.
temeljnih zakonov a ozirom na vaše sodeže-
lane slovenske narodnosti — vi, uprav vi,
nimate pravice sklicovati se na zakone!

Postava je naši strani! — upije „L'Indi-
pendente“ naglašajoč, da z omenjeno name-
stništvno naredbo se niso kršile le koristi
„Legine“ šole, ampak tudi največje pravi-
ce — občine, kateri daje sveta dolžnost
varovati svoj narodni značaj in katera
ne sme dopuščati, da bi se administrativnim
potom sabranjevalo občanom, poučevati se v
jeziku občine.

Že sopot tiste stare fraze o narodnem
značaju mestne občine tržaške. Fraze,
pravimo, kajti tistega „isključno italijanskega
značaja“ naše občine nikjer ni. Ako odbi-
jemo od skupnega števila prebivalcev: mestne
in okoličanske Slovence; ako odbijemo rene-
gata raznih narodnosti; ako odbijemo lepo
število Nemcev, ako odbijemo odstotke drugih
narodnosti in ako odbijemo slednjič italijanske
podanike, ki so tu le gostje v naši gostol-
jubni hiši — kaj vam ostane, vprašamo še
jedenkrat, kar bi bilo res tržaško in zares
čisto italijansko? Računajte le, da se prepri-
čate, kakó ste — majhni!

Izvajate se, kolikor hočete, faktum
ostane vendar-le, da so Slovani tu avtohtoni
prebivalci, da Trst ni bil nikdar in ne bode
čisto italijansko mesto, da je Trstu kot ave-
tovnemu tržišču značaj bolj mednarodni in
da je tu poštovati kot občinske jezika ita-
lijanski in slovenski. V Križu, gori na
Krašu hočete varovati „narodni“, to je ita-
lijanski značaj občine! Imenujte vsaj otroka
po pravem njega imenu! Ne varovati hočete
italijanski značaj mestne občine tržaške —
ker ga niti ni —, ampak ustvariti ho-
čete še-le tak značaj, skorabeč svoj ve-
liki vpliv in iskoriščujoč svoje ugodno poli-
tiško položeno. Tako nasilno poitalijančevanje
imenujejo gospoda tržaška — postavno var-
stvo italijanskega značaja občine.

To nam je včeraj povedal „L'Indipen-
dente“.

Slično kričečo izjavo čitali smo v „Pic-
colo della Sera“ od minolega četrtka, kateri
osnažuje posilno ponemčevanje na Štajerskem
kot borbo za „narodnost te dežele“. Tu ima-
mo sopot isto svotohtinstvo, isto svijačo! Pri-
nas govore o „italijanskem značaju“ občine,
na Štajerskem pa o „nemški narodnosti de-
žele“. Jedno in drugo je izmišljeno, zlagano.
In v imenu te laži odrekajo nam tržaškimi
Slovencom osnovne šole in v istem imenu se
boré proti zahtevi Štajerskih Slovencev po
vzporednicah na gimnaziji v Celju. Kakor se
mi pregrešamo s svojimi prošnjami za slo-
venske osnovne šole proti „italijanskemu
značaju“ občine, tako se Štajerski Slovenci
pregrešajo „proti narodnosti Štajerske“, ker
zahtevajo slovenskih paralel v Celju.

junaškega plemića, trepetal na vsem telesu,
od srda niti izpregovoriti ni mogel. Tahi zardi
do vrh glave, beli lasje mu skačejo kakor
griva in skotivši srdito na stol, zakriči: „Doli
Vurnović! Mi smo gospodarji! Jaz sem zma-
gal! Vaši Uršuli podarim beraško palico!“
„Bog te bo sodil, krvnik!“ odgovori naš pri-
jatelj — ali kakor bi trenil, zablika se
nanj sablje, toda on se primakne k nam, a
naša junaška četa gre, mahaje okrog sebe,
iz skupčine — in evo nas tu. Oh plemeniti
gospod, zakaj vam moram jaz to javljati,
zakaj sem moral doživeti ta dan — — —

Vse šedi. Na klopi sedi Uršula. Glava
je naslonila na zid, prsa se ji dvigajo, usta
so ji na pol odprta, oči se ji vrte od mrzlice.
Anka se opira s jedno roko in povešene
glave ob mizo, s drugo se grabi za srce, a
Kerečen molči in si grize brke, ostali so kakor
okameneli; samo Ambrož je miren. Pristopi
k Vurnoviću in mu poda roko rekoč:

Italijanska gospoda v Trstu so popol-
noma alični nemški gospodi v Celju: sklicu-
jejo se na narodni princip, ko gre za njih
lastne zahteve; kakor hitro bi pa moraljuve-
ljaviti isti narodni princip za sodeležane
drugo narodnosti — to je, kadar mi Slovenci
v imenu istega principa zahtevamo svoje na-
rodne pravice —, potem pa: s Bogom to
načelo! Ali ni to gnusno farizejstvo! V imenu
narodnega principa zahtevajo za-se narodna
prava in vse garancije za svobodni razvoj
svoje narodnosti, zajedno pa v imenu istega
principa odrekajo drugim vsakršno pravo in
aleharno mrvico svobode. V imenu narodnosti
so liberalci in v imenu narodnosti so sajedno
— tirani.

Tako je v Trstu in tako je v Celju.

Mi pa jim kličemo, da je narodnostno
načelo zares lepo, ako se izvaja za vse
jednako!

Mestni svet tržaški.

(XIV. seja dne 7. junija 1894.)

Predsednik: župan dr. Pitteri. Vlado
zastopnik: namestništveni svetovalec dr. bar.
Conrad. Navzočih 39 svetovalcev.

Po odobrenju zapisnika XIII. seje pri-
javlja župan, da se zahvaljuje društvu „pri-
jatelj detinstva“ na podpori, dovoljeni v
poslednji seji, potem se prečita prošnja raz-
nih bivših carinskih uradnikov, da bi jim se
dovolila še za daljnje tri leta podpora v sne-
sku tretjega dela nekdanje plače. Ker so
prosilci vsi starci od 68 do 80 let, predlaga
svet. Spadoni, da se prošnja izroči mestni
delegaciji v proučevanje in poročilo.

Potem so sklenili brez razprave, da se
nakupi potrebno zemljišče v razširjenju ulice
del Bosca v nje gornjem koncu, kjer se strinja
z ulicama „Madonnina“ in „S. Giacomo in
Monte“, za 3000 gld. Nato so v sprejeli pred-
log stavenega odseka glede določitve meje
na zemljišču med ulico „S. Giacomo in Monte“
in ulico „della Gurdia“, za katero določitev
so prosili dediči Rieter, in slednjič so dovo-
lili za razširjenje šole v ulici Giulia 1082
gld. 58 nč. in za razširjenje šole v ulici Do-
nadoni 9500 gld. (Čudno, da ni denarja za
razširjenje slovenskih šol v okolici! Stavec.)

Edina, vsaj nekoliko važna točka, ki je
bila na dnevnem redu te seje, namreč pred-
log zdravstvenega odseka glede zgradbo za-
voda za cepljenje kôz, ni prišla v razpravo,
ker je izjavil župan, da stvar ni še dozorela.

Obračun mestne knjižnice za leta 1891
do 1893 potrdili so brez razprave.

Za bolniške lope v ulici Leo zahteva
zdravstveni odsek še dodatni kredit 5000 gld.
in izredni kredit 3660 gld., da se more ta
pomozna bolnišnica popolnoma urediti (!).
Svet. dr. Gairinger je oistro grajal to pone-
srečeno, predrago zgradbo in podpiral ga je
v svojem govoru svet. Burgataller. Mestni

— Hvala ti prijatelj!

— Oprosti, omahne Vurnović jokaje na
Ambroževa prsa, tudi mene so prevarili moji
bratje. Alapič je na skrivnem podkupil in
zavedel neuko ljudstvo; oprosti meni in
ljudstvu.

Hipoma se odpro vrata. V sobo stopi
novi podbiležnik kraljevine Ivan Petričević;
pokloni se hladno in izroči Ambrožu in Ur-
šuli po jedno pismo:

— Ti pišmi pošilja kraljevska svetlost
podbanu, in poklonivši se, odide.

Vsi se spogledajo. Ambrož odpre pišmi
in drhté čita: „Nos Maximilianus — —
Čujte! zakrohota se, kralj kliče mene, Uršulo
in nje zete pred sodišče zaradi zločina vele-
izdaje in razžaljenja veličanstva, a vi, gospa
Uršula, da morate po njega zapovedi povr-
niti Tahiju celo posestvo.“

— Nikdar! skoči žena na noge.

fizik dr. Constantini skušal je opravičiti mestni
stavbinski urad, a pobil ga je temeljito in
stvarno dr. Gairinger. Ker pa dragih bolniških
lop vendar ne morejo prepustiti svoji usodi,
našli so se vendar trije dobrodušni svetovalci,
ki so pripomogli do večine. Predlog je bil
vsprejet z 21 glasovi proti 18. — Zbor je
vsprejel še obračun kuratorija za leto 1893.
stalne ustanove za ranjence v vojaki. — Ob
8^{1/2} uri zaključil je župan javno sejo. V ale-
deči tajni seji rešil je mestni svet nekatere
osebne prošnje in predloge, ki pa nimajo za
nas nobene važnosti.

Politiške vesti.

Iz Češke. Odnosaji med namestništvom
dežele Češke in Praško občino se poojstru-
jejo bolj in bolj. Dosedaj je prijavljala mestni
svet Praški namestništvu svoje seje, ne da
bi naznanil vsakokratni dnevi red. Sedaj pa
pozivlja namestništvo mestni svet, da mora
odalej prijaviti tudi dnevni red vsake seje.

Proti kmetiskim zadrugam in rent-
nim posestvom. Deželni kulturni svet gor-
njeavstrijski izrekel se je na svojem običnem
zboru proti osnovi kmetijskih zadrug in rent-
nih posestev.

Kriza na Ogrskem. Boj še ni končan:
Wekerle dosedaj še ni dobil naloge sestaviti
novo ministerstvo. Jako pomenljivo je, da
denašnji listi pišejo dokaj bolj skeptično
glede na izid krize. Vetrjajo sicer še pri-
tem, da se Wekerle povrne na krmilo, toda
— brez pravosodnega ministra Sailagyi-a in
naučnega ministra Csaky-a. Krona noče niti
čuti več o poslednjih dveh možeh, s tem pa
je obsodila ves liberalni absolutizem ogrski,
kajti Sailagyi in Csaky sta bila glavna go-
njata za cerkveno-politiško preosnovo. Sicer
pa prorokujejo jako kratko dobo življenja
eventualnemu ministerstvu Wekerle št. II.

Madjarsko maščevanje. Medjarskim
srditežem ni zadoščala grozna obsodba vo-
diteljev naroda romunskega, ampak so si
ohladiili svojo jeno tudi nad romunsko mla-
dino. Senat vaučilišča Kološkega je sklenil
namreč kaznovati 40 romunskih dijakov se-
veda pod pretvezo, da so se isti udeleževali
politiških agitacij. Isti ne dobe v tem letu
ni izstopnega spričevala ni absolutorij, ne
smejo polagati izpitov in kolokvijev. Istim
pa, ki dobivajo državne stipendije, se ne
likvidujejo pobotnice. — Glejte no, kako
rahločutni so ti Madjari, kadar hočejo obsu-
jati tuje grehe! Z ozirom na svoja lastna
hudodelstva pa imajo tako kosmato vest, da
je groza. Mladina ne sme politikovati, tako
velé Romunom; mladina politikuj, agituj,
prirejaj poulične demonstracije, terorizuj javno
menenje — tako velevarjo svoji mladini v
Budimpešti. Romunske dijake so obsodili
neusmiljeno radi „politikovanja“, za tiste či-

— Morate — za sedaj, reče Ambrož,
kralj ukazuje.

— Veleizdajice! zakličejo vsi in se zberó
okrog starca. Ali kakor skala sredi burnega
morja vzravna Ambrož glavo in vzdigne v
pesti zmečkano pismo proti solcu, ki je sve-
tilo skozi okno, rekoč svečano:

— Oj solnce! katero siješ nad pravič-
nikom in grešnikom, prečitaj to pismo, poglej
v moje srce pa zatemi. Pomirite se deca!
Prenehal sem biti podban, sedaj sem ad-
vokat, brat zakonodavca Pavla Gregorijanca.
Na moje dušo, sam kralj bo raztrgal to svoje
pismo!

Tretji dan po sv. Jakobu vzame Tahi
posestvo Sosed in Stubico v svojo posest,
od strahu in groze zatrepeta celi kraj na
nasilnikov vzklik: Ej sedaj sem vam jaz go-
spodar!

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Kmetški upor.

— Special Argues Šenca. Prevodil I. P. Planinški. —

„Mir, pravim jaz, plemić hrvatski, čigar
svobodni glas se ne boji vaše besnosti. Vi ste
nalagali kralja, isklinili pismo, utajili mu
svijačo, s katero je Tahi oplenil ubogo udovo,
potepali pravico, oblatili staro hrvatsko po-
štenje, vi ste prevarili neuko plemstvo s
prokletim podkupljenjem, vi ste slati venec
pravice onečastili, vi sročinci prikrivate svoja
alikovatva, a jaz priprosti plemić prosvedujem
proti ti sili in slobi, proti prevari in besnosti.
Ne bojte se, ne dotakne se vas sedaj ta sablja,
ker sem si jo nabruval za Turčina, ker sedaj
kliče domovina; ali gorje vam, ako nabijemo
Turka. Strli ste plemenito srce starca Hr-
vata, raskopali sredo obitelji, oplenili udovo!
Gorje vam!“ Tako je govoril Vurnović. Ban
pa se je upiral s lakti ob mizo, bolščal v

